

Sygn. akt III AUa 808/11

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 listopada 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący - Sędzia: SA Witold Okniński (spr.)

Sędziowie: SA Genowefa Glińska

SA Krystyna Sitkowska

Protokolant: st.sekr.sądowy Aneta Wąsowicz

po rozpoznaniu w dniu 15 listopada 2012 r. w Warszawie

sprawy S. K.

przeciwko Dyrektorowi Zakładu Emerytalno - Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w W.

o wysokość emerytury policyjnej

na skutek apelacji S. K.

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie XIII Wydział Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 20 kwietnia 2011 r. sygn. akt XIII U 1432/10

I. prostuje oczywistą niedokładność w komparycji zaskarżonego wyroku w ten sposób, że w miejsce zapisów określających jako organ emerytalny: „Zakład Emerytalno-Rentowy Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W.”, wpisuje odpowiednio: „Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W.”;

II. uchyla zaskarżony wyrok w punkcie 1 w zakresie dotyczącym służby S. K. w okresie od 1 lutego 1990 r. do 31 lipca 1990 r. i w tym zakresie postępowanie umarza;

III. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 2 i nie obciąża S. K. kosztami zastępstwa procesowego na rzecz organu emerytalnego;

IV. w pozostałej części oddala apelację.

/-/ W. O.

/-/ G. G.

/-/ K. S.

III AUa 808/11

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 10 listopada 2009 r. Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W. dokonał ponownego ustalenia wysokości emerytury S. K. poczynając od dnia 1 stycznia 2010 r. i określił nową wysokość tego świadczenia na kwotę 675,10 zł. W uzasadnieniu decyzji wskazano, że do ustalenia wysokości emerytury z uwzględnieniem okresów wskazanych w (...) z IPN przyjęto wysługę emerytalną określoną w załączonym zestawieniu – (...), będącym integralną częścią decyzji.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył S. K. wnosząc o jej zmianę w części odnoszącej się do ponownego ustalenia wysokości świadczenia przez przyznanie mu nieobniżonej emerytury policyjnej, naliczonej w wysokości 40 % podstawy jej wymiaru za 15 lat służby i 2,6 % podstawy wymiaru za każdy dalszy rok tej służby, z uwzględnieniem okresów składkowych i nieskładkowych oraz przysługujących mu podwyższeń i dodatków, zasiłków i świadczeń pieniężnych. Wniósł także o przedstawienie pytania prawnego Trybunałowi Konstytucyjnemu co do zgodności ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji... z Konstytucją i ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi. Ponadto wniósł o zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych. W uzasadnieniu odwołania zaznaczył, że w okresie od 1 listopada 1989 r. do 31 lipca 1990 r. pracował w sekcji operacyjno-dochodzeniowej Rejonowego (...) Spraw Wewnętrznych w H..

Sąd Okręgowy w Warszawie XIII Wydział Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 20 kwietnia 2011 r. oddalił odwołanie (punkt 1) i zasądził od S. K. kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego na rzecz Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W. (punkt 2) .

Z uzasadnienia orzeczenia wynika, że zostało ono wydane na podstawie następujących ustaleń faktycznych:

S. K., ur. (...), pełnił służbę w Milicji Obywatelskiej od 16 listopada 1974 r. do 31 lipca 1990 r. Decyzją z 1 października 1990 r. przyznano mu prawo do emerytury milicyjnej, której wysokość obliczono z uwzględnieniem 75 % podstawy wymiaru świadczenia. Wysokość emerytury została ponownie ustalona od 1 stycznia 2010 r. w związku z informacją otrzymaną z Instytutu Pamięi Narodowej poświadczającą, że S. K. w okresie od 16 listopada 1974 r. do 31 lipca 1990 r. pełnił służbę w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów.

Z nadesłanej do Sądu szczegółowej informacji o przebiegu służby S. K. wynika, że pełnił służbę: w Komendzie Powiatowej w H. w Referacie ds. SB w Grupie (...) jako referent, od 16 listopada 1974 r. do 31 maja 1975 r.; w Komendzie Wojewódzkiej MO w Ł. w Wydziale (...), jako młodszy inspektor od 1 czerwca 1975 r. do 30 września 1975 r.; w tej samej jednostce, jako starszy inspektor, od 1 października 1975 r. do 30 czerwca 1979 r.; w tej samej jednostce, w Wydziale(...)jako starszy inspektor, od 1 lipca 1979 r. do 30 września 1981 r.; w Komendzie Wojewódzkiej MO w B., w Wydziale(...) jako starszy inspektor z miejscem pracy w H., od 1 października 1981 r. do 15 marca 1982 r.; w Wydziale(...) w Grupie Operacyjnej w H., jako starszy inspektor, od 16 marca 1982 r. do 31 marca 1983 r.; w Komisariacie MO w H. w Grupie(...) jako starszy inspektor, od 1 kwietnia 1983 r. do 15 marca 1985 r.; w (...) w H. w Grupie (...), jako starszy inspektor, od 16 marca 1985 r. do 31 października 1989 r.; w tej samej jednostce, jako starszy inspektor, od 1 listopada 1989 r. do 31 stycznia 1990 r.; w tej samej jednostce, w Sekcji Operacyjno-Dochodzeniowej, jako starszy inspektor, od 1 lutego 1990 r. do 31 lipca 1990 r.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach sprawy i aktach rentowych. W ocenie Sądu treść dokumentów nie budzi wątpliwości, nie były one kwestionowane przez żadną ze stron. Zdaniem Sądu stan faktyczny był w istocie bezsporny natomiast strony różniła jego ocena prawna.

Przystępując do oceny prawnej sprawy Sąd Okręgowy stwierdził, że w dniu 16 marca 2009 r. weszła w życie ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin oraz ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej

oraz ich rodzin (Dz. U. z 2009 r. Nr 24, poz. 145), która wprowadziła do ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 8, poz. 67 ze zm.) przepis art. 15b określający zasady obliczania wysokości emerytury dla osób, które pozostawały w służbie przed 2 stycznia 1999 r. i pełniły służbę w charakterze funkcjonariusza w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. Nr 63, poz. 425 ze zm.).

Następnie Sąd Okręgowy przytoczył treść art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r., a także art. 13a, art. 15b ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji...

Zdaniem Sądu I instancji S. K. w odwołaniu skupił się na kwestionowaniu zgodności z Konstytucją przepisów stanowiących podstawę wydania zaskarżonej decyzji.

Odnosząc się do tych zarzutów odwołującego, o niezgodności wskazanych przepisów z zasadami Konstytucji, Sąd Okręgowy przypomniał, że kwestia zgodności powołanych przepisów z ustawą zasadniczą była przedmiotem kontroli Trybunału Konstytucyjnego, który w wyroku z dnia 24 lutego 2010 r. uznał, że art. 15b ust. 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji jest zgodny z art. 2, art. 10, art. 30, art. 32 i art. 67 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji oraz nie jest niezgodny z art. 42 Konstytucji. Następnie Sąd przytoczył fragmenty uzasadnienia wyroku Trybunału Konstytucyjnego odnoszące się do zgodności kwestionowanych przepisów z zasadą zaufania do państwa i stanowionego przez niego prawa, z zasadą ochrony praw nabytych, z zasadą równości. Sąd podkreślił, że Trybunał Konstytucyjny odniósł się także do zarzutu rażącej sprzeczności ustawy z rezolucją Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy nr 1096 z dnia 27 czerwca 1996 r. oraz ze związanymi z tym dokumentem wytycznymi mającymi zapewnić zgodność ustaw lustracyjnych i podobnych środków administracyjnych z wymogami państwa opartego na rządach prawa.

W przedmiotowej sprawie – zdaniem Sądu Okręgowego – nie budzi wątpliwości, iż w spornym okresie odwołujący się pełnił służbę kwalifikowaną w myśl przepisów art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów, co znajduje potwierdzenie w szczegółowej informacji o przebiegu służby S. K. w okresie od 16 listopada 1974 r. do 31 lipca 1990 r.

Na marginesie Sąd Okręgowy dodał, że również niemieckiego Trybunału obniżka emerytur dla byłych działaczy partyjnych, funkcjonariuszy S. jest zgodna z prawem. Zdaniem tamtejszego Trybunału wynagrodzenia byłych funkcjonariuszy były wynikiem specjalnych uprawnień dla funkcjonariuszy aparatu państwowego. Zdaniem Trybunału w Karlsruhe były to wynagrodzenia za polityczny konformizm oraz bezwarunkowe podporządkowanie się aparatowi władzy i jako takie nie mogą być brane za podstawę do obliczania wysokości emerytury.

Z tych względów Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 i 99 k.p.c. w związku z § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 r. Nr 163, poz. 1349 ze zm.) zasądzając od odwołującego kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie XIII Wydziału Ubezpieczeń Społecznych wniósł S. K. zaskarżając go w całości. Skarżący zarzucił naruszenie prawa materialnego przez błędną jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, w szczególności art. 15 i art. 15b ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin, poprzez pominięcie art. 15 przy ustalaniu wysokości emerytury policyjnej i zastosowanie wyłącznie art. 15b tej ustawy. Zarzucił też niezgodne z prawem zaliczenie okresu służby

od dnia 1.02.1990 r. do 31.07.1990 r. jako służby w strukturach Służby Bezpieczeństwa. Apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez ustalenie wysokości emerytury policyjnej z uwzględnieniem 40 % podstawy wymiaru emerytury za pierwsze 15 lat służby, zgodnie z art. 15 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin. Wniósł także o zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie zważył, co następuje:

Apelacja jest częściowo zasadna.

Sąd Okręgowy zbyt pobieżnie ocenił, a w konsekwencji nieprawidłowo zakwalifikował okres służby S. K. w sekcji operacyjno-dochodzeniowej Rejonowego (...) Spraw Wewnętrznych w H., trwający od 1 lutego 1990 r. do 31 lipca 1990 r. Kwestię tę odwołujący wyraźnie przedstawił już w treści odwołania, z tym, że jego zdaniem był to okres od 1 listopada 1989 r. do 31 lipca 1990 r.

Działania podjęte przez Sąd Apelacyjny w związku z treścią apelacji spowodowały, że Instytut Pamięci Narodowej zweryfikował swoje pierwotne stanowisko i ograniczył okres pełnienia służby S. K. w organach bezpieczeństwa państwa do 31 stycznia 1990 r.

Służba w sekcji operacyjno-dochodzeniowej, będącej jednostką Milicji Obywatelskiej, nie może być uznana za organ bezpieczeństwa państwa w rozumieniu art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów.

Informację z nowymi danymi IPN przekazał organowi emerytalnemu, który na tej podstawie wydał decyzję korygującą wysokość policyjnej emerytury odwołującego się. Fakt ten potwierdził S. K. okazując na rozprawie w dniu 15 listopada 2012 r. decyzję z dnia 25 września 2012 r.

W tej sytuacji doszło do sytuacji określonej w art. 477¹³ k.p.c., a mianowicie organ rentowy częściowo zmienił zaskarżoną decyzję przed rozstrzygnięciem sprawy przez sąd przez wydanie decyzji uwzględniającej w części żądanie strony. Ustalenie powyżej opisanej okoliczności obligowało Sąd II instancji do umorzenia postępowania w zakresie dotyczącym służby S. K. w okresie od 1 lutego 1990 r. do 31 lipca 1990 r., poprzedzonego uchyleciem zaskarżonego wyroku w punkcie 1 w podanym zakresie. Rozstrzygnięcie o takiej treści stanowi punkt II wyroku Sądu Apelacyjnego.

Zdaniem Sądu II instancji zasadna była też zmiana zaskarżonego wyroku w punkcie 2 dotyczącym orzeczenia o kosztach postępowania przed Sądem Okręgowym. Wprawdzie zasądzona kwota 60 zł jest niewielka, ale uwzględniając wysokość ponownie ustalonej emerytury (675,10 zł brutto) należało uznać, że jest to wypadek szczególnie uzasadniony przemawiający za nie obciążaniem strony przegrywającej w ogóle kosztami, tym bardziej, że ostatecznie odwołanie okazało się częściowo zasadne. Powyższa ocena doprowadziła do rozstrzygnięcia zawartego w punkcie III wyroku.

Natomiast apelacja wysuwająca na plan pierwszy zarzut o naruszeniu prawa materialnego, skonkretyzowany jako obraza art. 15 i art. 15 ustawy z dnia 18 lutego 1990 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin, w ocenie Sądu II instancji, nie zasługiwała na uwzględnienie.

Nowelizacja powołanej ustawy polegająca na dodaniu przepisu art. 15b przyniosła radykalną zmianę w zakresie dotychczasowego obliczania wysokości policyjnej emerytury tym świadczeniobiorcom, którzy pełnili służbę w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz o treści tych dokumentów, i którzy pozostawili w służbie przed dniem 2 stycznia 1990 r.

S. K., z zgodnie z częściowo poprawionymi ustaleniami Sądu Okręgowego, pełnił służbę w organach bezpieczeństwa państwa w okresie od dnia 16 listopada 1974 r. do dnia 31 stycznia 1990 r. i dlatego ten okres służby został ostatecznie uwzględniony do obliczenia wysokości świadczenia z zastosowaniem współczynnika 0,7 % za każdy rok służby. Negatywny skutek nowelizacji przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji oznacza dla S. K. brak możliwości ustalenia wysokości jego świadczenia z uwzględnieniem 40 % podstawy wymiaru za pierwsze 15 lat służby, czyli uwzględnienia zasadniczego żądania apelacji.

Ponowne ustalenie wysokości emerytury policyjnej odwołującego się nastąpiło z uwzględnieniem nowych i obowiązujących zasad obliczania kwoty świadczenia oraz z zachowaniem ogólnej reguły, że przepis szczególny (art. 15b) wyłącza stosowanie przepisu ogólnego (art. 15). Podkreślenia wymaga fakt, że pewne wątpliwości, które ujawniły się w pierwszym okresie stosowania art. 15b ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. zostały już rozstrzygnięte uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 3 marca 2011 r. (II UZP 2/11) o treści: „ Za każdy rok pełnienia służby w latach 1944-1990 w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (jednolity tekst: Dz. U. z 2007 r. Nr 63, poz. 425 ze zm.), emerytura wynosi 0,7 % podstawy jej wymiaru (art. 15b ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz. U. z 2004 r. Nr 8, poz. 67 ze zm.) co oznacza, że wysokość emerytury wyliczanej wyłącznie za okresy pełnienia takiej służby może być niższa od 40 % podstawy wymiaru tego świadczenia”.

W ocenie Sądu II instancji ponowione w uzasadnieniu apelacji zarzuty o niezgodności ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin oraz ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji... z zasadami Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzonej w Rzymie 4 listopada 1950 r. oraz z rezolucją nr 1096 Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy z dnia 27 czerwca 1996 r. pozostają bez wpływu na ocenę zasadności środka odwoławczego. Zważyć bowiem należy, że wszystkie te zarzuty miał na uwadze Trybunał Konstytucyjny, który badał kwestię zgodności zaskarżonych przepisów z Konstytucją RP oraz z zasadami prawa międzynarodowego. Biorąc pod uwagę, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 lutego 2010 r. na zasadzie art. 190 ust. 1 Konstytucji ma moc powszechnie obowiązującą i jest ostateczny, a taki walor mają orzeczenia Trybunału, które zapadają większością głosów, a nie odmienne poglądy, nawet powszechnie ujawnione i wyrażone przez poszczególnych sędziów, przeto argumenty tego typu nie mogły odnieść zamierzonego skutku prawnego. W tej sytuacji Sąd Apelacyjny nie stwierdza potrzeby powtarzania tych samych argumentów ani uzupełniania dotychczasowych motywów.

Powyższa argumentacja uzasadniała oddalenie apelacji w pozostałej części, o czym orzekł Sąd Apelacyjny w punkcie IV wyroku, na podstawie art. 385 k.p.c.

Natomiast na podstawie art. 350 § 1 i 3 k.p.c. Sąd II instancji sprostował w komparycji zaskarżonego wyroku określenie organu emerytalnego, którym jest Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie (punkt I wyroku).

Sędziowie: PRZEWODNICZĄCY

G. W. O.

K. S. (2)